

Kommunal- og regionaldepartementet

Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Høring - evaluering av valget i 2009 - forslag til endringer i valgloven

Nordland fylkesting har i sitt møte 14.- 17.06.2010 i sak 96/2010 gjort følgende vedtak:

Nordland fylkesting viser til høringsnotatet med evaluering av valget 2009, og støtter de konkrete forslagene til endringer i valgloven.

Nordland fylkesting går mot anbefalingen fra OSSE om å utelukke listekandidater fra å kunne delta i valgstyret og stemmestyret, og gir sin tilslutning til fylkesordførers vurderinger slik de fremgår av saksframlegget.

Med vennlig hilsen

Eli-Nann Stubberud
konsulent

Vedlegg
Høring - Forslag til endring av valgloven

DokID
128723

Adresse	Postmottak Fylkeshuset 8048 Bodø	Dir.: 75 65 07 07 Tlf: 75 65 07 00 Faks:	Saksbehandler: Enhet: E-post:	Eli-Nann Stubberud Fylkesordføreren post@nfk.no
Besøksadresse	Prinsens gt. 100			

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Møtedato
096/10	Fylkestinget	14.06.2010

Høring - Forslag til endring av valgloven**Innledning**

Kommunal- og regionaldepartementet har i brev av 01.06.2010 sendt på høring et evalueringsnotat etter stortingsvalget. På bakgrunn av de erfaringer som ble gjort og de tilbakemeldinger som er kommet, foreslås det endringer i valgloven og i valgforskriften. Høringsfristen er 1. september.

I denne saken tas opp forslagene til endringer i valgloven. Øvrige deler av notatet, herunder departementets omtale av rapporten fra valgobservatørene fra Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa, OSSE, blir bare omtalt der den er direkte relevant for forslagene. Det komplette notatet (100 sider) er tilgjengelig som uttrykt vedlegg og kan for øvrig finnes som høringssak under KRD på www.regjeringen.no

Sammendrag

De fire konkrete forslagene til lovendringer kan skisseres slik:

1. Forslag om at en kandidat kan be seg fritatt fra å stå på valgliste ved kommunestyrevalg og fylkestingsvalg dersom vedkommende legger fram erklæring om at vedkommende ikke sympatiserer med valglisten.
2. Forslag om at tidspunktet for innlevering av listeforslag settes til kl 12 den 31. mars og at fristen for tilbakekalling av listeforslag settes til klokka 12 den 20. april.
3. Forslag om at folkeregistermyndigheten pålegges å lage et "foreløpig mantall" pr. 1. april i valgåret.
4. Forslag om krav til forsegling av urner på valgdagen.

I tillegg ber departementet om høringsinstansenes syn på et forslag fra OSSE om å begrense listekandidatenes adgang til å delta i forberedelse og gjennomføring av valg - herunder også å sitte i valgstyret og stemmestyret.

De enkelte forslagene omtales og kommenteres under. Som det vil framgå har fylkesordføreren ingen innvendinger til de konkrete lovforslagene. Spesielt forslaget om å gjøre det enklere for velgere å få fritak fra å stå på liste for partier og grupperinger med et annet grunnsyn enn det velgeren selv har, er viktig for å bevare respekten for valgordningen.

Endringsforslagene

I dag er valgloven slik at dersom et parti eller en gruppering vil stille liste, så kan den eller de som setter opp listeforslaget, føre opp hvem de vil som kandidater. For at en eventuell motvillig kandidat

skal være sikker på å få fritak, kreves i de fleste tilfeller at vedkommende kan forevise medlemskap i et annet parti. Det har forekommet at enkelte partier/grupperinger har utnyttet dette til å føre opp personer med kjente navn, og har satset på at de ikke er medlem av noe parti.

Dette er en bestemmelse i valgloven som flere har reagert på. OSSE påpeker at denne formuleringen i valgloven kan være i strid med FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter. Det blir vist til bestemmelsen om organisasjonsfrihet som i denne sammenheng innebærer at ingen skal tvinges til å være medlem av et politisk parti. På bakgrunn av innspillet fra valgobservatørene har departementet funnet grunnlag for å foreslå endring.

Fylkesordførers vurdering er at endringen bør hilses velkommen, selv om det muligens kan sies at man dermed bryter noe med ombudsplikten - plikten til å stille til valg og til å ta imot valg. Den praksis som enkelte innleverere av listeforslag har stått for, med nær sagt å bruke telefonkatalogen og "Hvem er hvem" for å hente listekandidater, bidrar til å undergrave respekten for politikk og valg. Med den foreslåtte endringen i valgloven må den enkelte kandidat fortsatt gjøre en innsats for å få fritak, og det bør være tilstrekkelig.

Når det gjelder forslag nr 2 om å fremskyve fristen for å levere listeforslag fra kl 24 til kl 12 den 31. mars, så er den praktisk begrunnet og av særlig betydning der listeforslagene leveres "på døra". I Nordland er det ikke så mange som kan det. En streng tolking av bestemmelsen vil hos oss innebære at innleverne må gå på posten og der få påført at konvolutten til valgstyret er postlagt innen kl 12 - eller postlegge den dagen før fristen går ut. Ettersom alle partiene erfaringsmessig er ferdig med listeforslaget i god tid før dette, så kan fylkesordføreren ikke se at denne endringen skulle skape problemer. Det samme må kunne sies om andre del av forslaget - at fristen for å trekke tilbake listeforslag flyttes fram 12 timer.

Forslaget om at folkeregistermyndigheten skal lage et foreløpig valgmanntall pr. 1. april i valgåret, er for at valgmyndigheten (ved fylkestingsvalg er dette fylkesvalgstyret) skal kunne sjekke at de personene som er foreslått er valgbare og kan godkjennes som listekandidater - og ikke minst for at KRD skal slippe å måtte gå til en privat distributør for å kjøpe tilgang til de opplysninger som Folkeregisteret har. Det var nemlig tilfelle foran valget i 2009, fordi det ikke foreligger lovhjemmel for å pålegge Folkeregisteret å utlevere opplysningene til verken KRD eller valgmyndighetene. Forslaget støttes derfor.

Det fjerde konkrete forslaget innebærer lovbestemmelse om forsegling av valgurnen. I dag har valgforskriften er bestemmelse om forsegling ved transport og oppbevaring. Gjennom å gi bestemmelsen plass i valgloven og gjøre forseglingsplikten mer generell, får bestemmelsen større vekt. Fylkesordføreren har ikke registrert at dagens ordning har hatt uønskede konsekvenser, men ser ingen problemer med forslaget.

Vurderinger

KRD ber spesielt høringsinstansene vurdere om listekandidater skal kunne delta i forberedelse og gjennomføring av valg. OSSE mener listekandidater bør utelukkes fra å delta i valgstyret og stemmestyret, og gjennom dette "hindrer man faktiske eller opplevde interessekonflikter, eller situasjoner som kan oppfattes som interessekonflikter".

Departementet mener på sin side at det kan vurderes å skille mellom valgstyrene og stemmestyrene ved vurdering av spørsmålet. Det pekes på at valgstyrene ikke har direkte kontakt med velgerne, at valgstyrene består av representanter for flere partier og at alle møtene er åpne. Når det derimot gjelder stemmestyrene, så innrømmer departementet at dagens praksis hvor aktive politikere og listekandidater helt eller delvis utgjør stemmestyrene, kan vurderes på annen måte. Ettersom medlemmene av stemmestyrene kommer i nærkontakt med velgerne mens de står midt oppe i valgbehandlingen, kan dette oppfattes eller oppleves som en interessekonflikt.

Fylkesordføreren deler departementets syn når det gjelder valgstyrene. Det er fylkesordføreren oppfatning at politikerne både på fylkesplan og i kommunene gjør et aldeles utmerket arbeid i valgstyrene, og på ingen måte lar jobben preges av at de selv måtte være listekandidat.

Det samme kan sies om stemmestyrene. Fylkesordføreren ser likevel ikke bort fra at enkelte velgere opplever det som vanskelig å møte lokale listekandidater som "funksjonærer" i valglokalet. Alt som sies eller gjøres kan da bevisst eller ubevisst tolkes på en annen måte enn det som var meningen. I dette lys kan fylkesordføreren forstå anførselene fra OSSE.

Fylkesordføreren vil på sin side peke på at man i flere kommuner allerede i dag sliter med å få nok folk til stemmestyrene. Dersom alle listekandidatene holdes utenfor, kan det bli vanskelig å skaffe tilstrekkelig bemanning til å opprettholde alle kretser og stemmesteder. Dette er et moment som i liten grad blir vektlagt i departementets vurderinger, men som kan bidra til at færre får muligheten til å avgi stemme nært sitt bosted - med de følger det kan ha for valgdeltakelsen.

Samtidig er det et prinsipp i det norske folkestyret at det skal vektige grunner til for å erklære noen for ikke valgbar til et offentlig verv. At noen sier ja til å stå på en valgliste er førtjenstfullt og bør ikke diskvalifisere dem fra å kunne velges til noe organ - heller ikke til valgstyre eller stemmestyre.

Fylkesordføreren innstilling til vedtak

Nordland fylkesting viser til høringsnotatet med evaluering av valget 2009, og støtter de konkrete forslagene til endringer i valgloven.

Nordland fylkesting går mot anbefalingen fra OSSE om å utelukke listekandidater fra å kunne delta i valgstyret og stemmestyret, og gir sin tilslutning til fylkesordføreren vurderinger slik de fremgår av saksframlegget.

Bodø 08.06.2010

Mariette Korsrud
fylkesordfører

14.06.2010 Fylkestinget

FT-096/10

Innstillinga fra komite for plan og økonomi ble lagt fram av saksordfører Oddleif Olavsén, Høyre:

Nordland fylkesting viser til høringsnotatet med evaluering av valget 2009, og støtter de konkrete forslagene til endringer i valgloven.

Nordland fylkesting går mot anbefalingen fra OSSE om å utelukke listekandidater fra å kunne delta i valgstyret og stemmestyret, og gir sin tilslutning til fylkesordføreren vurderinger slik de fremgår av saksframlegget.

Votering:

Komiteinnstillinga enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Nordland fylkesting viser til høringsnotatet med evaluering av valget 2009, og støtter de konkrete forslagene til endringer i valgloven.

Nordland fylkesting går mot anbefalingen fra OSSE om å utelukke listekandidater fra å kunne delta i valgstyret og stemmestyret, og gir sin tilslutning til fylkesordførers vurderinger slik de fremgår av saksframlegget.